

Konstantin Paustovski

Een reis die een vereniging werd. In 1997 maakten 24 Nederlanders en 2 Belgen een reis in de voetsporen van de schrijver Konstantin Paustovski (1892-1968) van Kiev tot Odessa. Een jaar later stichtten ze de *Vereniging Konstantin Paustovski* die geïnteresseerden wil doen kennismaken met het werk van de schrijver en zijn tijdgenoten. Nu de vereniging 25 jaar bestaat, heeft ze onuitgegeven gedichten van een nog jonge Paustovski uit de periode 1914-1920 gepubliceerd in een tweetalige uitgave Russisch-Nederlands: *De jonge kleinzoon met de grote dromen* (Uitgeverij Benerus, Antwerpen, 2023). De eerste en enige uitgave van zijn poëzie. Slavist Arie van der Ent vertaalde de gedichten en Koenraad Tinel illustreerde ze met zeven expressieve tekeningen. Om verschillende redenen een aantrekkelijke en belangwekkende publicatie, die bovendien ook een interessante documentatie bevat.

Het belangrijkste werk van Paustovski is ongetwijfeld zijn zesdelig autobiografisch *Verhaal van een leven*, waarvan het eerste deel in 1945 in een tijdschrift werd opgenomen, terwijl de volgende delen pas na de dood van Stalin zullen verschijnen. Vanaf 1967 heeft Arbeiderspers de vertaling door Wim Hartog gepubliceerd.

Paustovski heeft het grootste deel van zijn leven als journalist in de Sovjet-Unie rondgezworven en was zo getuige van het einde van het tsarisme, de revolutie, de burgeroorlog, de machtsgreep van Stalin, enz. Hij analyseert die gebeurtenissen niet, maar hij vertelt met zijn sterk observatievermogen, oog voor detail en zijn bijzondere poëtische kracht hoe ze zijn leven beïnvloeden. Zo brengt hij talloze mensen waaronder vele kunstenaars die zijn pad kruisen in beeld, schildert hij landschappen, steden en dorpen, maakt hij ons vertrouwd met fauna en flora, met geuren en gerechten. Zijn herinneringen eindigen wanneer het Stalinisme zijn donkerste periode ingaat. Wel zijn intussen een aantal romans van hem gepubliceerd, o.m. *Zee impressies* (1925), *Kara-Bogaz* (1932) en *De Zwarte Zee* (1936).

Al in zijn gymnasiumjaren in Kiev schreef hij gedichten. Na zijn terugkeer van het front in 1916 redigeert hij zijn vroegere gedichten en schrijft nieuwe, maar hij kan moeilijk kiezen tussen poëzie en proza. Daarom stuurt hij ze naar Ivan Boenin, één van de grote literatoren van dat ogenblik (in 1933 Nobelprijs literatuur) om zijn oordeel te vragen. Boenin antwoordt: *U zingt niet met uw eigen stem. Het lijkt mij dat uw lot, uw ware poëzie in het proza ligt. Als u genoeg vasthoudendheid aan de dag kan leggen ben ik zeker dat u daar tot iets van betekenis kunt komen.*

De keuze van Paustovski is dan gemaakt; hij legt zich toe op het proza en ontwikkelt een stijl waaronder poëzie smeult. Of zoals de schrijver Michael Prisvin, met wie hij de liefde voor de natuur deelde, ooit aan hem schreef: *Ik koester het besef dat u een echte dichter bent en nog meer: een dichter gekruisigd aan het proza.*

In zijn recente roman *Georges* (De Bezige Bij, Amsterdam, 2023) wijdt Koen Peeters enkele pagina's aan Paustovski, waaruit volgend citaat: *Hij was er altijd bij als er iets historisch gebeurde. Paustovski schreef over zichzelf, trappend op de hielen van de grote Russische geschiedenis.*

Enkele gedichten uit *De jonge kleinzoon met de grote dromen*, in de Eerste Wereldoorlog aan het front geschreven, illustreren dat.

Peter Benoy

Van de goudgele Beer kan ik dromen,
van de Melkweg, zijn zilveren schicht;
van de ijzel door nevel gebroken,
met zijn glanzende, breekbare licht.

Alle sneeuw is vermoeid en verdonkerd,
op de beek klinkt geritsel, gespat.
Met de berken, naar ochtendlicht lonkend,
van de lentegloed drinkend als wat.

Ik dwaal door de dorpen en velden,
en geniet van een vrome kapel.
In het bos waar de sneeuw ook gaat smelten
staan haar klokjes zo geurig en wel.

En ik hou van de akkers die rillen,
van het vage van 't noordse verschiet,
waar de wind smoest met spiernaakte wilgen,
daarmee zorgt voor een heilig verdriet.

Konstantin Paustovski

(vertaling: Arie van der Ent)